

Twentse aanpak ter voorkoming van maatschappelijke onrust en ordeverstoring rond de opvang van vluchtelingen

Versie 07-03-2016

Inleiding

In het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Twente is 1 februari jl. gesproken over de uiteenlopende reacties van Twentse inwoners over de vluchtelingenopvang in Twente. De reacties van inwoners en ervaringen van bestuurders lopen uiteen van positief, stimulerend tot kritisch en het uiten van heftige weerstand. De vraag is op welke wijze de overheden daar op kunnen reageren.

De leden van het Algemeen Bestuur, de burgemeesters, zijn van mening dat hier gezamenlijk op dezelfde wijze op gereageerd moet worden en dat er gezamenlijk opgetrokken moet worden in deze opgave. Samen organiseren we de vluchtelingenopvang in Twente en stemmen we de opvang op elkaar af. Immers, zowel nu als in de komende jaren zijn er in Nederland en daarmee ook in Twente vluchtelingen.

De Twentse burgemeesters zijn van mening dat lokale overheden mee moeten helpen aan de opvang van vluchtelingen. Landelijk wordt er over de opvang van vluchtelingen in Nederland besloten en zijn er verschillende verdragen ondertekend. In de Twentse gemeenten voeren we het landelijk beleid uit. Twente stelt zich gastvrij op. Het gaat om hulp in de gehele keten; van de crisisnoodopvang tot en met de huisvesting en integratie van statushouders. Hulp waarbij iedere gemeente hulp aanbiedt, die het beste bij de betreffende gemeente past. Gemeenten hebben in deze opgave een eigen lokale verantwoordelijkheid.

Wat moet er gebeuren:

- **Optreden** als één overheid met één boodschap.
- De **dialogo voeren** met de (lokale) samenleving en de samenleving de ruimte bieden om ook met elkaar in gesprek/discussie te gaan, zowel de voor- als tegenstanders.
- **Participatie bevorderen** om integratie van vluchtelingen mogelijk te maken.

De wijze waarop de Twentse overheid kan optreden, wordt beschreven in deze Twentse aanpak ter voorkoming van maatschappelijke onrust en ordeverstoring rond de opvang van vluchtelingen. In Twente zijn al afspraken gemaakt om op te kunnen treden als er sprake is van maatschappelijke onrust of wanneer dit dreigt. Voorliggende notitie is een aanvulling op de bestaande regionale 'Handreiking aanpak maatschappelijke onrust'.

Doelen

Om op te kunnen treden als één overheid met één boodschap, de dialoog mogelijk te maken en betrokkenen uit te nodigen om te participeren stelt het bestuur van de VRT de volgende doelen:

1. Het stimuleren van contact en dialoog

Persoonlijk contact tussen mensen is belangrijk. Hierdoor kan wederzijds begrip ontstaan en pas dan kunnen kansen benut worden. De dialoog tussen inwoners van Twente onderling en met hun bestuurders moet actief gevoerd worden en waar nodig worden gestimuleerd of gefaciliteerd. In het bijzonder geldt dit voor initiatieven uit de samenleving. Dit bevordert een respectvolle omgang met elkaar en draagt bij aan een 'verdraagzame samenleving'.

2. Het vergroten van kennis

Het is belangrijk om de vluchtelingen en waar nodig de inwoners van Twente te informeren over onze grondrechten, waarden en normen, zodat mensen weten wat wel en niet kan of mag. Daarnaast is het van belang om mensen voldoende feiten aan te reiken zodat een discussie of debat gevoerd kan worden. Mensen moeten hun gevoelens op een fatsoenlijke manier kunnen uiten.

3. Het versterken van de weerbaarheid en het behouden van de veiligheid

Daadwerkelijke veiligheidsmaatregelen zijn van belang om ieders vrijheid en veiligheid te kunnen garanderen. Maatregelen dienen subsidiair en proportioneel te zijn.

Inwoners van Twente moeten zelfredzaam zijn en kunnen participeren. Daarvoor moeten ze weerbaar zijn: hun mening kunnen geven, anderen aanspreken op onfatsoenlijk gedrag en of het naleven van huisregels.

4. Het uitdragen van een gezamenlijke boodschap die gezamenlijk wordt voorbereid

Er is een kernboodschap die uitgedragen kan worden. Aan de regionale regietafel wordt de Twentse opgave om vluchtelingen op te vangen en te integreren voorbereid.

Deze doelen zijn de basis voor een Twentse aanpak ter voorkoming van maatschappelijke onrust en ordeverstoring rond de opvang van vluchtelingen. Uitsluitend een repressieve aanpak nastreven is onverstandig en leidt tot ongewenste langdurige spanningen! In deze notitie worden de doelen 1 en 2 niet nader uitgewerkt. Dit behoort niet tot de taken van de VRT. De focus richt zich op maatregelen om doel 3 en 4 te kunnen realiseren.

Uitgangspunten

Uitgangspunten betreffende doel 1:

- Het gemeentebestuur bevordert initiatieven uit de lokale samenleving die de dialoog bevorderen. Zij beoordeelt in hoeverre zij dit moet faciliteren, organiseren en of regisseren. Maatschappelijke organisaties als voetbalverenigingen kunnen concrete bijdragen leveren.
- Daar waar bewoners in redelijkheid zich 'achtergesteld' voelen en er daadwerkelijk sprake is van achterstanden wordt waar mogelijk perspectief geboden.
- Voor- en tegenstanders worden in de gelegenheid gesteld om hun mening te uiten en worden waar nodig beschermd.

Uitgangspunten betreffende doel 2:

- Actief wordt kennis verzameld, verrijkt en beschikbaar gesteld. In het bijzonder geldt dit voor criminaliteitscijfers van de verschillende locaties, wijken e.d. Deze informatie wordt waar mogelijk en nodig in perspectief geplaatst.
- Het COA draagt er zorg voor dat de vluchtelingen goed geïnformeerd worden.

Uitgangspunten betreffende doel 3:

- Bij bijeenkomsten, vergaderingen e.d. gelden (huis)regels. Deze worden strikt gehandhaafd. Diegenen die daarvoor verantwoordelijk zijn, zijn competent en voldoende weerbaar. Huisregels kunnen betrekking hebben op spandoeken, kleding en/of gedrag.
- Bijeenkomsten, demonstraties e.d. worden tijdig (14 dagen van te voren) aangekondigd en voorbereid als ware het een evenement.
- Binnen de kaders van de wet staat het een ieder vrij om zijn mening te geven. Echter, het op enige wijze beledigen en/of discrimineren van mensen op grond van hun geloof, afkomst, geaardheid of geloofsovertuiging zal niet worden geaccepteerd.
- Het plegen van strafbare feiten zoals het oproepen tot geweld, vernieling en het maken van de Hitlergroet en/of beledigende of discriminerende uitingen zoals spreekkoren wordt bestraft. Hier wordt direct en zichtbaar op gehandhaafd.
- Ter handhaving van de rechtsorde en openbare orde en veiligheid gelden tolerantiegrenzen. Niet getolereerd wordt:
 - o Aanhoudende spreekkoren waardoor een bijeenkomst (binnen) wordt verstoord.
 - o Beledigende of opruiende uitingen.
 - o Bedreiging of daadwerkelijk belagen van betrokkenen.
 - o Belemmering of verzet tegen overheidsoptreden.
 - o Het plegen van (ernstige) strafbare feiten tegen burgers en overheidsfunctionarissen en tegen goederen van beide.

Uitgangspunten betreffende doel 4:

- Het gemeentebestuur communiceert over incidenten en schept duidelijkheid over wat wel en niet kan en of wordt toegestaan.
- De burgemeester is woordvoerder als het gaat om Openbare Orde en Veiligheid.
- We werken pro-actief en re-actief rond bijeenkomsten, vergaderingen etc.
- Bestuurders vertegenwoordigen één overheid en dragen zoveel als mogelijk één boodschap uit.

Op basis van deze uitgangspunten worden in de volgende paragraaf interventies uitgewerkt. Deze interventies richten zich op de aanpak ter voorkoming van maatschappelijke onrust en ordeverstoring rond de opvang van vluchtelingen.

De uitwerking van doelen 1 en 2 valt buiten dit kader, dit behoort niet tot de taken van de VRT.

Voor doel 1 zijn inmiddels vele documenten bij gemeenten, VRT en VNG beschikbaar .
Bruikbare informatie is ook te vinden op www.doedemocratie.nu.

Voor doel 2 zijn inmiddels meerdere Q&A voorhanden. Aangekondigd zijn ook diverse nulmetingen in gemeenten en een onderzoek op nationaal niveau naar de criminaliteitscijfers in relatie tot vluchtelingen. Aanvullende informatie wordt weergegeven in de paragraaf "informatievoorziening".

Scenario's en interventies

Een scenario is een mogelijke gebeurtenis. Bij een scenario horen één of meerdere risico's. Het risico van een scenario wordt uitgedrukt aan de hand van de kans dat de gebeurtenis in het scenario zich voordoet en de impact of de gevolgen die deze gebeurtenis heeft. Vervolgens wordt in kaart gebracht welke maatregelen er mogelijk zijn om enerzijds de kansen van scenario's te verkleinen en anderzijds de gevolgen van de scenario's zo klein mogelijk te houden. De gebeurtenissen, scenario's, risico's en interventies worden nader uitgewerkt. Interventies kunnen velerlei zijn en uitgevoerd worden door één of meerdere betrokken partijen w.o. weerbare bestuurders en burgers. Onderstaand worden enkele categorieën van interventies besproken.

1. *Bestuurlijke interventies*

Het gaat hierbij om het stellen van (huis)regels voor het publieke/democratische debat voor zover dat door de overheid wordt geregisseerd.

Daar waar onrust of verstoringen dreigen, kunnen bestuursrechtelijke maatregelen getroffen worden zoals uitvoering noodbevel, opstellen noodverordening, aanwijzen veiligheidsrisicogebied, uitvaardigen van een samenscholingsverbod etc.

De interventies m.b.t. handhaving en opsporing worden zo veel mogelijk in de lokale driehoek afgestemd, zodat politie en justitie adequaat hun taak kunnen uitvoeren.

2. *Interventies t.a.v. groep(en)*

Met inwoners van gemeenten die nauw betrokken zijn bij opvanglocaties gaat de overheid in gesprek. Aan deze belanghebbenden biedt de overheid perspectief, zoals het treffen van extra veiligheidsvoorzieningen. De overheid denkt mee en biedt waar mogelijk oplossingen.

Tegen actiegroepen die de (huis)regels niet onderschrijven of overtreden zal opgetreden worden. Hiertoe kunnen bestuursrechtelijke en of strafrechtelijke interventies worden ingezet. Het betreft een integrale benadering.

Actiegroepen worden gevolgd. Ontwikkelingen in hun organisatie, presentatie, activiteiten en gedragingen worden gemonitord en passende maatregelen worden genomen. Indien een groep zich gewelddadig opstelt, wordt resoluut opgetreden.

Actiegroepen kunnen zich als een (politieke) beweging manifesteren, dit kan uiteraard binnen de kaders van onze wet. Deze ontwikkeling brengt met zich mee dat er sprake kan zijn van polarisatie tussen partijen in de samenleving onderling en verwijdering tussen de (politieke) beweging en de overheid. De lokale en nationale implicaties van een dergelijke ontwikkeling blijven buiten beschouwing van deze aanpak.

Waar nodig worden nadere analyses opgesteld. De uitkomsten worden benut om gewenste interventies uit te voeren.

3. *Interventies t.a.v. personen*

Personen die zich niet houden aan geldende (huis)regels worden gevolgd. De handreiking 'Veilige Publieke Taak' wordt benut.

4. *Interventies t.a.v. de locatie*

Om locaties te beveiligen zijn er vele technische en organisatorische mogelijkheden. Deze worden proportioneel benut.

Infomatievoorziening

Periodiek, afhankelijk van de urgentie, wordt een mediamonitor uitgevoerd m.b.v. OBI4wan.

Voor de verzameling van actuele en feitelijke informatie wordt gebruik gemaakt van CO24 door diegenen die informatie kunnen verschaffen.

De criminaliteitscijfers rond de opvang van vluchtelingen worden op nationaal niveau en lokaal waar nodig verzameld. Referentiegebieden, doelgroepen worden daarbij gekozen. Van belang hierbij is dat vanaf het begin een eenduidige registratie wordt toegepast, zodat er ook daadwerkelijk (landelijk, regionaal en lokaal) vergeleken kan worden.

Incidenten op opvanglocaties van het COA gedurende 2015, bron: politie 22 januari 2016			
<i>Plaats en Locatie</i>	<i>Capaciteit</i>	<i>Incidenten 2015</i>	<i>Incidenten per maand</i>
Almelo Vriezeveenseweg	333	100 ^(12 maanden)	8
Borne Bornebroeksestraat	358	49 ^(12 maanden)	4
Hengelo Willemstraat	129	10 ^(2 maanden)	5
Ootmarsum Tichelwerk	218	13 ^(6 maanden)	2

Communicatie

Kernboodschap

Opvang van vluchtelingen en huisvesting van vergunninghouders is een taak van overheid. Gemeenten voeren dit uit. Dat doen we al jaren. We zien de urgentie nu de instroom van vluchtelingen toeneemt en handelen hier ook naar.

In Twente willen we een positieve bijdrage leveren aan het vluchtelingenvraagstuk. We nemen daarbij onze verantwoordelijkheid door vluchtelingen gastvrij op te vangen en fatsoenlijk te huisvesten binnen de mogelijkheden die we hiervoor hebben.

In Twente vinden wij het heel normaal om ook bij dit thema samen op te trekken: met elkaar, met betrokken maatschappelijke partners en met inwoners. We houden daarbij rekening met belangen en wensen van alle partijen die het aangaat. Hierdoor bereiken we de beste resultaten voor ons allemaal. We hebben oog voor emoties en gemoederen die het onderwerp in de samenleving met zich meebrengt. In Twente blijven we met elkaar in dialoog.

Duiding

Uitgangspunt voor de communicatie is in gesprek blijven met alle partijen die het aangaat. De inwoners van Twente hebben vele vragen. Wat speelt er nou eigenlijk? Wat betekent dat voor mij? Wat heb ik nu te doen? De kernboodschap geeft hierbij richting. Bestuurders kunnen de boodschap bij publieke optredens en ook bij de lokale aanpak van het onderwerp als frame benutten. Op die manier ontstaat voor Twentenaren houvast over hoe Twente omgaat met vluchtelingenopvang. De regionale regietafel kan hierin een verbindende rol hebben en een communicatieaanpak uitwerken die gemeenten suggesties biedt voor communicatieacties vanuit de kernboodschap.

Regievoering en middelen

In Twente zijn al diverse operationele en bestuurlijke overleggen om de vluchtelingenopvang in goede banen te leiden. Naast bestaande overleggen zijn er lokale projectgroepen, regionale werkgroepen en een Twentse regietafel.

Indien de OOV in het geding is, er sprake is van maatschappelijke onrust of een serieuze dreiging daarvan, dan neemt de burgemeester conform het Protocol Maatschappelijke Onrust het initiatief.

Beschikbare middelen worden benut. Indien extra middelen benodigd zijn wordt over de inzet bestuurlijk afgestemd.

